

Astudiaethau Craidd: Y dysgwr: pwy ydw i'n ei addysgu?

Targedau

- * Ymgysylltu ag ystod briodol o lenyddiaeth a chadw cysondeb o ran cyfeirnod.
- * Bydd angen arddangos sgiliau gwybyddol a dealltwriaeth feirniadol gymwys iawn o strategaethau AagD.
- * Bydd angen sicrhau eich bod yn cyfathrebu'n effeithiol, yn defnyddio iaith academiaidd broffesiynol, geirfa addas a'r defnydd cywir o atalnodi.

Caniataid y modiwl yma i mi ennill dealltwriaeth ddyfnach o ddilyniant disgyblion trwy ymchwil a gwerthuso perthnasedd damcaniaethwyr. Trwy gael cymeriad ffuglennol fel canolbwynt yr aseiniad mae wedi caniatáu imi ddatblygu cynllun cymorth er mwyn gwella sgiliau cymdeithasol ac emosiynol.

Yr unigolyn y byddaf yn ei drafod yw Dafydd, bachgen ifanc, 10 oed. Mae'n byw gartref yng Ngorllewin Cymru gyda'i rieni cariadus, dwy chwaer hŷn a chi o'r enw Milo. Mae ganddo amgylchedd sefydlog er mwyn datblygu a symud ymlaen gyda digon o gefnogaeth o'i gwmpas. Fodd bynnag, mae Dafydd yn cael trafferth gydag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) sef awtistiaeth, mae hyn yn golygu ei fod yn symud ymlaen yn arafach na disgyblion eraill yn amgylchedd ei ystafell ddosbarth. Mae hyn hefyd yn ei gwneud hi'n anodd iddo wneud ffrindiau gan ei fod yn camymddwyn pan nad yw'n deall y gwaith yn lle gofyn am help oherwydd ei ddiffyg cyfathrebu gwael. Mae ei gyfoedion yn ei ystyried yn aflonyddwch gan ei fod yn cael effaith negyddol ar eu dysgu. Mae hwn yn rhwystr emosiynol a chymdeithasol yn ei fywyd a all gael effaith ar ddilyniant y dysgwr. (Partner Iechyd a Llesiant Cymru, 2020) Mae angen cefnogaeth ychwanegol ar Dafydd gan gynorthwyydd dysgu yn enwedig gyda'i ddarllen a'i ysgrifennu.

Ar hyn o bryd mae'n mynd trwy newid allweddol sef trosglwyddiad llorweddol o symud ysgol o'i ysgol gynradd fach gynhwysol sydd â 203 o ddisgyblion i ysgol uwchradd fwy. Yn ystod yr aseiniad hwn, byddaf yn myfyrio ar sut i gefnogi Dafydd y mae rhwystrau i'w ddysgu yn effeithio ar ei gynnydd yn ystod y cyfnod trosglwyddo a fyddai ei ADY.

Diffiniodd fycolegydd plant Americanaidd, Bronfenbrenner theori ecolegol fel yr astudiaeth o ddatblygiad dynol mewn cyd-destun neu amgylcheddau parhaus. (Bronfenbrenner, 1974). Dyma'r syniad bod popeth o'i gwmpas yn effeithio ar ddatblygiad y plentyn ac yn cael effaith ar ei ddatblygiad. Y microsystem yw'r amgylchedd y mae'r plentyn yn byw ynddo, fel y

cartref, yr ysgol, y gymuned a chyfoedion. Er mai'r mesosystem yw'r perthnasoedd sydd gan y dysgwr, er enghraifft, y berthynas rhwng y cartref a'r ysgol. (Association for psychological science, 2017) Mae cyfranogiad rhieni yn cael effaith gadarnhaol ar gynnydd Dafydd gan fod angen y gefnogaeth ychwanegol honno a pherthnasoedd da arno i'w gynorthwyo gyda'r broses. Enghraifft arall o berthynas dda sydd ganddo yw gyda'i gynorthwydd dysgu Miss Penney, sy'n darparu cefnogaeth ychwanegol iddo yn rheolaidd. Mae ei awtistiaeth yn ei gwneud hi'n heriol iddo ryngweithio a chael perthnasoedd da. Fodd bynnag, maent yn hanfodol ar gyfer ei ddatblygiad a'i ddilyniant.

Nid y lleoliad uniongyrchol yn unig sy'n cyfrannu sy'n datblygu'r plentyn, mae'r pum system yr un yn chwarae rhan bwysig. Mae theori Bronfenbrenner yn debyg i waith theori dysgu gymdeithasol Bandura a theori cymdeithasol-ddiwylliannol Vygotsky lle mai'r plentyn yw'r mecanwaith mwyaf hanfodol wrth ddatblygu. (Simply Psychology, 2020) Felly mae trosglwyddo ysgol yn mynd i effeithio ar y dysgwr yn emosiynol, yn gorfforol ac yn wybyddol.

Mae gan ddysgwyr ddull gwahanol o ddelio â digwyddiadau bywyd mawr. Gall newid ysgolion fod yn eithaf trawmatig gan eu bod yn mynd i amgylchedd cwbl newydd gall hyn achosi pryder. Mae yna Chwedlau ac ofnau a all boeni disgyblion fel bwlio yn yr ysgol uwchradd. Athrawon, rhieni a chyfoedion yw'r prif ddylanwadwyd yn ystod y cyfnod hwn gan fod perthnasoedd da yn fath o gefnogaeth. Ffordd i hwyluso Dafydd i'w ysgol newydd fyddai mynychu diwrnod agored. Mae hyn yn rhoi cyfle iddo ddechrau cymdeithasu a chwrdd â'r staff a'r cyfoedion. Mae menter lwyddiannus y soniwyd amdani mewn papur mewn datblygiad plentynod cynnar mai cefnogi plant yw trwy ganiatáu i'r plentyn dreulio ychydig ddyddiau yn eu hysgol newydd yn rhoi cyfleoedd i wneud cysylltiadau yn ogystal â magu hyder a chynffindra. (Fabian a Dunlop, 2007) Mae tystiolaeth o astudiaeth achos llwyddiannus yn yr Alban lle profwyd bod hyn yn effeithiol ac yn trosglwyddo'n llwyddiannus.

Mae plant ag ADY yn fwy tebygol o deimlo'n ynysig ac yn agored i niwed, dyma pam ei bod yn hanfodol i Dafydd ymgyswrtu â'i ysgol newydd. Mae tri cham i'r broses, gan baratoi'r dysgwr yn gyntaf. Fe allech chi wneud hyn trwy i athrawon a rhieni drafod gyda nhw'r newidiadau sy'n debygol o ddigwydd, gan sicrhau hefyd bod eu gwisg a'u deunydd ysgrifennu yn barod ar gyfer eu diwrnod cyntaf. Yn ail, ydy'r symud, dyma le mae'r plentyn yn trosglwyddo. Rhaid iddynt deimlo'n barod ac yn gyffyrddus er mwyn trosglwyddo'n llwyddiannus i'w hysgol newydd. Yn drydydd yw'r ymgyrtu, gwneud ffrind ac ymgyswrtu â'r ysgol a'r staff. Mae'r dull hwn yn pontio'r modd trosglwyddo ac yn caniatáu i'r dysgwr symud ymlaen. Fodd bynnag, gall y cyflymder fod yn wahanol oherwydd gall y trawsnewid gael effaith negyddol oherwydd gallant deimlo'n ansefydlog.

Ym mis Ionawr 2019 mae gan 14.9% o'r holl ddisgyblion anghenion addysgol arbennig, a dim ond 3.1% o'r disgyblion sydd â chynllun Addysg, iechyd a gofal. Gweler Atodiad un. (Adran Addysg, 2019) Fel y gwelwch, nid yw hon yn ganran uchel iawn ac er mwyn i'r dysgwr ddatblygu a datblygu cynllun datblygu unigol (CDU) dylid ei roi ar waith ar gyfer pob disgybl. Mae hyn oherwydd bod pob plentyn yn unigryw ac yn symud ymlaen ar wahanol gyfraddau. Er enghraifft, os nad yw Dafydd yn deall rhywbeth, nid yw'n golygu ei bod yn amhosibl iddo ei ddeall, mae'n golygu nad yw wedi'i ddysgu iddo yn y ffordd iawn. Felly byddech chi'n newid eich dull ac yn ei ddysgu gan ddefnyddio dull neu gyfarwyddyd gwahanol.

Mae llywodraeth Cymru wedi crybwyll llawer o ddulliau i wella perfformiad academiaidd. Y prif fater Gyda Dafydd yw ei ddiffyg cyfathrebu a chymdeithasu er mwyn goresgyn y broblem hon gellir rhoi ymyrraeth ar waith. Ymyriadau cymdeithasol, fel y disgrifiwyd gan Bond et al. (2016) ac wedi'i ddiffinio gan Wong et al. (2013), yw'r rhai sy'n canolbwyntio ar ddatblygu'r sgiliau sydd eu hangen i ryngweithio ag eraill. Canfuwyd bod cyfarwyddyd ac ymyrraeth gan gymheiriaid yn ymyrraeth effeithiol ar gyfer datblygu rhyngweithio cymdeithasol ymhlith plant a phobl ifanc ag ASD (rhwng 5 a 14 oed). Y canlyniad oedd mwy o ryngweithio a gwella sgiliau cymdeithasol a. (Llywodraeth Cymru, 2019)

Yn ôl Bandura, gellir dysgu ymddygiad trwy arsylwi a modelu. Mae'n rhoi esiampl rhywun yn ymddwyn yn ddewr ac ofnus, byddai'r ymddygiad hwnnw'n cael ei fodlu gan y myfyriwr. Mae ymchwil hefyd yn dangos bod ymddygiad ymosodol hefyd wedi'i fodlu yn enwedig os yw wedi'i bortreadu gan eu modelau rôl. Mae ei arbrawf 'Bobo doll' yn dystiolaeth o hyn. (Bandura, 2006a) Mae modelu yn strategaeth addysgu y gellir ei defnyddio i wella darllen trwy fodlu'r ffordd rydych chi'n ynganu gair a thrafod eu hystyr. Mae hwn yn ddull effeithiol y gellir ei ddefnyddio er mwyn gwella dilyniant Dafydd ar ei daith ddysgu.

Mae ymchwil yn awgrymu ei bod yn ymddangos bod profiadau dysgu trwy chwarae yn ffordd effeithiol o ddatblygu sgiliau creadigol, emosiynol, cymdeithasol, corfforol a gwybyddol yn y dysgwr. Mae'r pump sgil o ddatblygiad cyfannol yn hanfodol i ddatblygiad a dilyniant cadarnhaol plant. (Lego Foundation, 2018) Dysgu trwy chwarae yw un o'r technegau gorau i gael plant i ryngweithio â'u hamgylchedd. Mae'n ddiddorol ac yn hwyl i bob dysgwr, mae plant awtistig yn elwa'n aruthrol trwy'r dechneg hon wrth iddynt ddatblygu sgiliau fel cymdeithasol ac emosiynol wrth chwarae gydag eraill. Mae therapi seiliedig ar Lego (LeGoff et al 2014) yn ddull sy'n seiliedig ar dystiolaeth sy'n anelu at ddatblygu sgiliau cyfathrebu cymdeithasol mewn plant awtistig, megis rhannu, cymryd tro, dilyn rheolau, a datrys problemau. (National Autistic Society, 2017) Byddai Froebel yn cefnogi'r syniad o therapi

lego gan fod datblygiad trwy'r plentyn cyfan o chwarae a dysgu gweithredol yn ganolog i'w theori. Ar y llaw arall byddai Montessori yn beirniadu hyn gan ei bod yn credu mewn dysgu gweithredol, ond nid oedd yn gwerthfawrogi chwarae dychmygus, ac roedd y pwyslais ar ddatblygiad deallusol y plentyn yn lle. (Llywodraeth Cymru, 2008)

Mae Llais y Disgybl yn chwarae rhan bwysig mewn dilyniant, mae gan bawb hawl i'w farn ac i fynegi eu barn. Mae angen iddyn nhw wybod bod yr hyn maen nhw'n ei ddweud yn cael ei werthfawrogi ac y bydd rhywun yn gwrando arnyn nhw ac yn eu hystyried. Mae yna ganlyniadau cadarnhaol i ymateb i lais disgyblion fel profi cyrhaeddiad a phresenoldeb gan ei fod yn amgylchedd y maen nhw'n cyfrannu ato sy'n gwneud iddyn nhw fod eisiau bod yn rhan o'r gymuned honno. Creu cyfleoedd rheolaidd i blant a phobl ifanc rannu eu barn â'i gilydd a staff yr ysgol yw prif bwrpas llais y disgybl. Gellir gwneud hyn yn ystod y gwasanaeth neu gael y cyngor ysgol i siarad ar ran y plant eraill. Gallai dull addas ar gyfer Dafydd fod yn flwch awgrymiadau, lle gall disgyblion ysgrifennu awgrymiadau yn ddienw. Yna bydd y cyngor ysgol yn trafod hyn. Mae hyn yn ddelfrydol i Dafydd gan nad oes raid iddo ofni rhoi ei law i fyny neu siarad o flaen y dosbarth a fyddai'n ei wneud yn anghyfforddus ond eto'n cael yr un cyfleoedd i rannu ei syniadau mewn ffordd y mae'n teimlo'n gyffyrddus. (National Centre for Children and Families)

Bydd Dafydd yn datblygu tuag at bedwar pwrpas y cwricwlwm a bydd yn dangos dilyniant ar draws y chwe maes dysgu er mwyn datblygu a symud ymlaen. Byddai Jean Piaget, fycolegydd, wedi cytuno â'r syniadau yn y cwricwlwm ar gyfer Cymru o ddysgu trwy brofiad gweithredol. Dyma'r dull o fynd i rywle, er enghraifft, y sw a dysgu trwy arsylwi yn lle darllen amdano. Yn debyg i theori adeiladol Piaget yn seiliedig ar y gred bod plant yn gyfranogwyr gweithredol sy'n llunio dysgu trwy ryngweithio â'u hamgylchedd. (Llywodraeth Cymru, 2008) Beirniadaeth fawreddog ar Piaget's yw bod y camau yn anghywir, mae Weiten (1992) yn tynnu sylw y gallai Piaget fod wedi tanamcangyfrif datblygiad plant ifanc.

Mae Dafydd yn ddysgwr gweledol felly mae'r dull hwn yn briodol iddo. Er mwyn ei esmwytho'n ysgafn i amgylchedd yr ysgol, rwyf wedi datblygu cynllun cymorth chwe wythnos i'w gefnogi yn y tymor cyntaf. Defnyddir dull cwestiynu i wirio dealltwriaeth Dafydd o'r tasgau a'i wybodaeth. Defnyddir hunanasesiad a chyfoedion i annog Dafydd i fyfyrir ar ei waith yn ogystal â chael adborth ac ymgysylltu â'i gyfoedion. Fodd bynnag, dylid arsylwi asesiad cymheiriaid gan fod gan Dafydd lawer o emosiynau ond nid yw'n dda iawn eu harddangos. Mae hyn yn golygu y gallai ddweud neu ymateb mewn ffordd wahanol i blentyn heb ADY. Dylai disgyblion eraill yn y dosbarth gael gwybod am ei gyflwr ond dal i'w drin yn deg.

Ar ôl darllen yr astudiaeth achos o'r un cyfnod pontio o gam allweddol 2 i gyfnod allweddol 3, y cam cyntaf i'w gynnal ar gyfer y trawsnewid yw cael cyfarfod gyda phawb sy'n gofalu neu'n gweithio ochr yn ochr â Dafydd. Gelwir hyn yn gynllun person-ganolog (PCP) ac mae'n hanfodol ar gyfer trosglwyddo'n llwyddiannus. Y bobl dan sylw yw; ei rieni, y cydlynnydd dysgu anghenion ychwanegol, ei athro dosbarth a'i gynorthwydd dysgu, ei athro yn y dyfodol, swyddog anhwylder sbectrw m awtistig. Bydd Dafydd yn bresennol os yw'n teimlo'n gyffyrddus er mwyn mynegi unrhyw bryderon sydd ganddo neu gwestiynau. Maent i gyd yn gweithio gyda'i gilydd er mwyn cynhyrchu ei strategaethau PCP ac asesu priodol.

Mae hyn yn fuddiol i Dafydd wrth iddo ddod i adnabod yr amgylchedd a'r staff, gan ei wneud yn fwy cyfforddus wrth iddo gasglu atgofion wrth ymweld â'r ysgol gyda'i rieni a'u cael yno fel cysur. Yn y pen draw, ni fydd angen unrhyw un arno fwyach a bydd yn gallu ymweld â'r ysgol ar ei ben ei hun. Mae cynnwys ei rieni trwy'r broses yn ei gwneud hi'n haws iddyn nhw adeiladu perthnasoedd cadarnhaol. (Estyn, 2019)

Dyfodol llwyddiannus (Donaldson 2015) yw sylfaen y cwricwlwm newydd ar gyfer Cymru. Yn awgrymu nad yw gwahanu'r cwricwlwm yn gyfnodau a chyfnodau allweddol yn briodol mwyach. Mae'r adroddiad yn dangos y dylid disgrifio dysgu trwy gamau dilyniant yn lle. Mae'r rhain yn cael eu hystyried yn 'fap ffordd' proffesiynol ar gyfer pob plentyn unigol. Mae'r cwricwlwm newydd yn darparu rhyddid i'r athrawon wrth gynllunio gwersi gan eu bod yn gallu addasu i anghenion y plant. Mae hefyd yn caniatáu i'r plant gael dweud eu dweud am yr hyn maen nhw eisiau ei ddysgu, maen nhw wedyn yn dangos diddordeb yn yr hyn maen nhw'n ei ddysgu ac o ganlyniad yn gallu symud ymlaen. (Packer, 2020)

Mae'r adroddiad yn awgrymu gweithdrefnau asesu symlach yn ogystal â rôl gryfach ar gyfer asesu i gefnogi dysgwyr. Mae hyn yn bwysig ar gyfer dysgu effeithiol ac adrodd ar gyflawniad a dilyniant. Mae'n caniatáu iddynt fod â mwy o gyfrifoldeb dros eu dysgu eu hunain wrth asesu cymheiriaid neu hunanasesu. (A summary of Proffesor Graham Donaldson's report, 2015) Mae gwrando ar lais y rhanddeiliaid yn darparu trafodaeth wybodus ac yn arwain at drosglwyddo'n llwyddiannus.

Mae hawliau plant hefyd yn chwarae rhan allweddol yn eu dysgu a'u datblygiad. Yn ôl confensiwn UNCRC ar hawliau'r plentyn, mae gan bob plentyn hawl i 54 hawl. Bydd yr hawliau hyn yn ymdrin â phob agwedd ar hawliau'r plentyn. Mae'r rhain yn cynnwys hawliau sifil, gwleidyddol, cymdeithasol, diwylliannol ac economaidd y mae gan bob plentyn hawl i'w cael. Mae'r erthygl hefyd yn trafod sut mae'n rhaid i lywodraethau ac oedolion weithio gyda'i gilydd i sicrhau bod gan bob plentyn yr hawliau hyn. (UNCRC, 2021)

Yn ôl Freud, mae profiadau plentyndod a dyheadau anymwybodol yn dylanwadu ar ymddygiad. Credaf fod profiadau cynnar yn chwarae'r rôl fwyaf wrth lunio datblygiad, ac mae'n nodi bod personoliaeth wedi'i gosod mewn carreg (set in stone) i raddau helaeth erbyn ei fod yn bump oed. Byddai llawer o bobl yn anghytuno â hyn, gan fod plant yn dysgu ac yn datblygu i'w hamgylchedd yn barhaus. Maen nhw'n dysgu pethau newydd bob dydd. Byddai ymddygiadwyr fel Pavlov yn anghytuno gan mai ei farn ef yw y gellir modelu a chyflyru ymddygiad. Felly nid yw'n gwneud synnwyr dweud bod personoliaeth wedi'i 'gosod mewn carreg'. Mae plant yn dysgu o'r hyn sy'n ddrwg trwy brofiad a methiannau.

Mae theori wyth cam Erikson o ddatblygiad seicogymdeithasol yn wahanol mae'n credu y bydd plant ac oedolion yn wynebu argyfwng datblygiadol sy'n drobwynt mawr. Yn golygu y byddent yn dysgu o'r profiadau hyn mewn ffyrdd cadarnhaol a negyddol. Dyma pam mae'r cynllun cymorth yn hanfodol er mwyn helpu dilyniant yn y meysydd dysgu a sgiliau y mae angen mwy o gefnogaeth ynddo. Mae'r cynllun cymorth chwe wythnos ar gyfer Dafydd yn rhan dau yn ffordd effeithiol o gynyddu datblygiad cymdeithasol ac emosiynol, y ddwy agwedd y mae Dafydd yn ei chael yn fwyaf anodd.

Yn ystod yr wythnos gyntaf mae ganddo'r cyfle i gyflwyno ei hun a dod i adnabod ei gyfoedion y bydd yn dysgu ochr yn ochr gyda. Mae'r cynorthwydd yno i ddarparu cefnogaeth trwy gydol ei daith ddysgu. Fodd bynnag, efallai na fydd ganddo'r un cynorthwydd bob amser oherwydd diffyg cyllid a phlant eraill angen cefnogaeth. Bydd y cynorthwydd yn rôl enfawr i'w ddatblygiad gan eu bod yn darparu cefnogaeth 1 i 1 ac yn gallu helpu i ddeall gwaith. Mae'n wyneb cyfarwydd ac yn rhywun y gall siarad ag ef os yw'n teimlo'n ofidus, yn poeni neu o dan bwysau. Targed yr ail wythnos yw gallu adnabod gwahanol emosiynau, mae'r datblygiad hwn yn bwysig ar gyfer bywyd bob dydd ac nid yn yr ystafell ddosbarth yn unig. Mae'n canolbwyntio ar gydnabod emosiynau trwy allu ei actio a thrafod sut y byddai'n delio â hi. Mae'r cynorthwydd yno i gynnig arweiniad a siarad am ffyrdd y gall ddelio â nhw. Dyma'r cam cyntaf tuag at ddatblygiad emosiynol Dafydd.

Mae gweithio gydag eraill yn bwysig ar gyfer datblygiad cymdeithasol felly dyna ganolbwynt y drydedd wythnos. Trwy weithio mewn grŵp bach mae'n caniatáu i Dafydd wella cyfathrebu ac awgrymu syniadau. Dylai deimlo'n fwy cyfforddus wrth wneud hyn gan ei fod wedi ymglyfarwyddo â'r ysgol newydd a threulio'r wythnos gyntaf yn dod i adnabod ei gyfoedion. Bydd rhannu rhywbeth sy'n bwysig i chi a dysgu am yr hyn y mae gan ddisgyblion eraill ddiddordeb ynddo yn helpu Dafydd i wneud cysylltiadau a sbarduno cyfeillgarwch newydd. Dyma le byddech chi'n dechrau gweld a yw Dafydd yn dod yn ei flaen gan y bydd yn cymryd

mwy o ran mewn trafodaeth ddosbarth trwy ofyn cwestiynau a dangos diddordeb. Bydd hefyd yn gwella sgiliau gwrando a chadwraeth trwy gydol yr wythnos i ddod.

Mae darllen stori yn ddull da i brofi dealltwriaeth, bydd yn ennyn diddordeb Dafydd gan fod y tudalennau a'r lluniau lliwgar yn ei ddiddordeb. Trwy ofyn cwestiynau o ran emosiwn a chael Dafydd i roi ei hun yn esgidiau'r cymeriad, bydd hyn yn dangos dilyniant wrth iddo ddechrau cydnabod ei emosiwn ei hun a sut i ddelio ag ef yn ystod yr wythnos gyntaf. Yn olaf, mae'r wythnos ddiwethaf yn datblygu ei ddatblygiad cymdeithasol ac emosiynol ymhellach wrth iddo weithio mewn grŵp gyda'r ta yn ufuddhau yn lle gorfod dweud wrtho beth i'w wneud. Bydd yn gwella sgiliau creadigol a gwneud penderfyniadau gan fod yn rhaid iddo feddwl yn y fan a'r lle ac addasu'r stori i'r hyn y mae'r person ger ei fron wedi'i ddweud.

I gloi, byddai Bronfenbrenner yn cytuno mai'r plentyn yw canolbwynt y dysgu ac y bydd popeth o amgylch Dafydd yn cyfrannu at ei ddatblygiad a'i ddilyniant. Ei awtistiaeth yw'r prif rwystr yn ystod ei gyfnod pontio i gyfnod allweddol 3 wrth iddo frwydro i arddangos ei emosiynau a chyfathrebu. Mae'r cynllun cymorth cynllun chwe wythnos a roddwyd ar waith yn ffordd effeithiol o ddatblygu ei sgiliau emosiynol a chymdeithasol. Mae'r bobl o'i gwmpas fel ei rieni, ei deulu, ei athro a ta yn hanfodol er mwyn iddo symud ymlaen. Credir Bandura bod modelu yn bwysig fel y gall Dafydd adlewyrchu'r ymddygiad a ddymunir. Mae dysgu trwy chwarae yn ddull profedig o wella rhyngweithio cymdeithasol mewn plant awtistig. Mae Piaget a Vygotsky yn cytuno bod hyn yn hanfodol ar gyfer blynyddoedd cynnar plentyndod.

Credaf fod yr adnoddau yr wyf wedi'u defnyddio yn yr aseiniad hwn yn cael eu trosglwyddo i Dafydd ac rwyf wedi sicrhau eu bod yn ddibynadwy, yn gyfredol ac yn ddefnyddiol. Yn ystod yr aseiniad hwn rwyf wedi ymgysylltu â llenyddiaeth ac wedi cynnwys damcaniaethwyr i gefnogi fy awgrymiadau. Rwyf hefyd wedi cynnwys strategaethau AagD fel cymheiriaid a hunanasesu i gefnogi Dafydd. Fodd bynnag, fel y soniais yn gynharach, bydd angen archwilio Dafydd sut i ymateb os bydd rhywun yn rhoi beirniadaeth adeiladol i chi. Dyma pam ei bod yn hanfodol gwella datblygiad emosiynol fel y gall ei gymryd yn bosibl ac nid meddwl amdano fel peth drwg yn unig.

Rhestr Cyfernod

Association for Psychological science (2017) *Bronfenbrenner's Bioecological Theory Revision: Moving Culture From the Macro Into the Micro*

Department for Education (2019) *Special educational needs in England: January 2019*

Estyn (2019) *Supporting pupils with additional needs through change*

G. Donaldson (2015) *Dyfodol Llwyddianus*

H.Fabian a A.Dunlop (2007) *Outcomes of good practice in transition processes for children entering primary school*

Lego Foundation (2018) *Skills for Holistic Development*

Llywodraeth Cymru (2020) *Cwricwlwm i Gymru*

Llywodraeth Cymru (2008) *Learning and Teaching Pedagogy*

Llywodraeth Cymru (2019) *Support for People and Young people with Autistic Spectrum Disorder (ASD) in educational setting*

National Autistic Society (2017) *Using Lego Therapy with Autistic Pupils*

Partner Iechy a Llesiant Cymru (2020) *Anghenion Dysgu Ychwanegol*

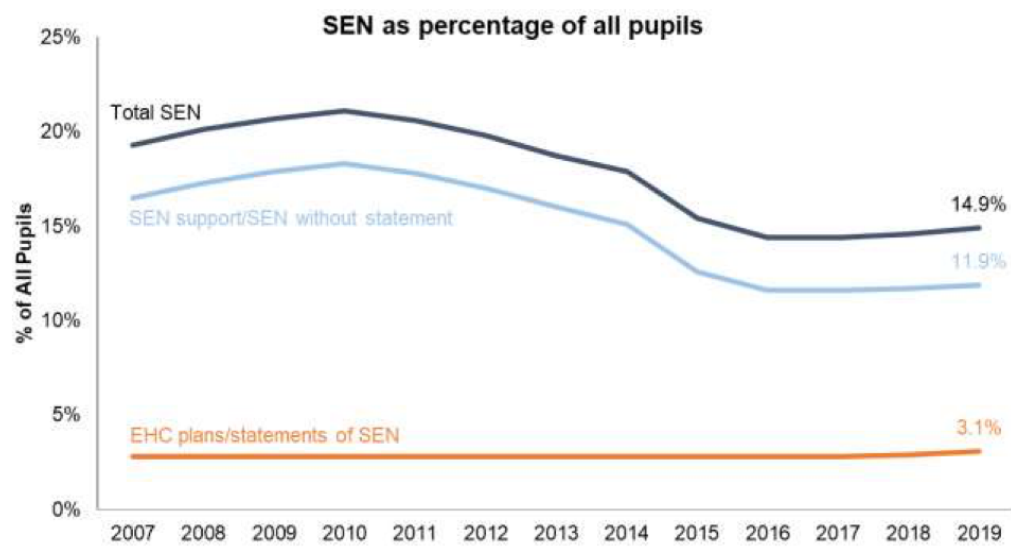
<https://www.dewis.cymru/additional-learning-needs-cyp>

R.Packer et al (2020) *Voices of Transition: Sharing experiences from the Primary School*

Simply Psychology (2020) *Bronfenbrenner's Ecological Systems Theory*

UNCNC (2010) *The United Nations Convention on the Rights of the Child: How legislation underpins implementation in England*

Atodiad 1

Rhan 2

Proffil Un Tudalen Dafydd

Dyma Dafydd. Mae Dafydd yn deg mlwydd oed ac yn byw mewn Gorllewin Cymru gyda'u rhieni, dwy chwaer a'u gi o'r enw Milo. Mae ei chwaer yn henaf ac yn mynd i ysgol uwchradd. Mae gan Dafydd Autistiaidd a dislexia.

Beth sy'n bwysig i mi

- Teulu
- Ffrindiau
- Miss Tisch
- Chwarae tu allan
- Mynd i'r parc gyda mam
- Milo y ci
- Gwyllo teledu

Beth mae pobl yn edmygu amdana i

- Fy mod i'n hwylus
- Fy mod i'n hapus
- Fy mod i'n ddewr
- Fy mod i'n garedig
- Fy ngwallt gwyllt
- Fy wen hapus
- Lliw fy llygaid

Sut i'm cefnogi ymhellach

- Cael ardal tawel i ddianc
- Cyfarthrebu'n glir
- Cynnwys fy nidordebau
- Sefydlu trefn
- Amser ar fy hun
- Gweithio gyda rhieni
- Cael dewis o weithgareddau
- Sesiynau i drafod fy ngeimladau a cynnydd
- Digon o dewis
- Dulliau gwahanol o dysgu
- Sesiynau un i un ar gyfer gwell diallwrriaeth
- Cynorthwydd i gefnogi yn fy nghwaith
- Sesiynau yn defnyddio technoleg
- Gwersi awyr agored

Datblygiad Corfforol

- Printio yn hytrach na defnyddio llaw ysgrifen glwm
- Gwisgo fy hun
- Methu clymu lasnes esgidiau
- Rydw i allu rhedeg, cerdded, neidio ayyb

Datblygiad Cymdeithasol

- Mae fy sgiliau cyfathrebu yn wan
- Dydw i ddim yn hoffi siarad â phobl newydd
- Rydw i'n hoffi chwarae gyda ffrind

Datblygiad Emosynol

- Rwy'n cael trafferth arddangos emosiynau
- Rhwystredig pam nad ydw i'n deall gwaith sy'n gwneud i mi'n grac

Datblygiad Gwybyddol

- Gallu darllen yr amser yn gywir
- Gallu datrys problemau mathemateg
- Mae angen cymorth darllen ac ysgrifennu

CYNLLUN HANNER TYMOR				
	FFOCWS YR WYTHNOS	GWEITHGAREDD	Cysylltiad â sgiliau'r cwricwlwm (Llywodraeth Cymru, 2019)	NODIADAU YCHWANEGOL
WYTHNOS 1	Ymgylfarwyddo â'r amgylchedd a dod i adnabod cyfoedion.	Gêm Enw - Bydd hyn yn caniatáu i Dafydd gyflwyno ei hun yn ogystal â dysgu ffeithiau ac enwau ei gyfoedion. Bydd pawb yn sefyll mewn cylch ar y diwedd ac yn cyflwyno'r person i'r dde i ymgylfarwyddo disgyblion â'u henwau. Mae hyn yn ddefnyddiol i Dafydd gan y bydd yn cynyddu rhyngweithio cymdeithasol ac yn ei helpu i wneud ffrindiau newydd.	▪ Rwy'n gallu gwrandao ar eraill. ▪ Rwy'n gallu siarad yn glir. ▪ Rwy'n gallu cyfathrebu. ▪ Rwy'n gallu dewis a defnyddio amrywiaeth o wahanol strwythurau brawddeg (brawddegau syml, cyfansawdd a chymhleth).	▪ Bydd cynorthwyydd dysgu yn yr ystafell ddosbarth i ddarparu cefnogaeth ychwanegol.
WYTHNOS 2	Gallu adnabod gwahanol emosiynau.	Defnyddio cardiau fflach i adnabod gwahanol emosiynau. Bydd Dafydd yn trafod yr emosiwn gyda'r	▪ Rwy'n gallu deall yr eirfa. ▪ Rwy'n gallu dangos dealltwriaeth.	▪ Bydd y gynorthwywraig yn darparu cymorth gyda chardiau fflach gyda Dafydd yn arwain y dysgu.

		gynorthwywraig ac wedyn actio allan i dangos dealltwriaeth. Bydd ef wedyn yn gallu defnyddio'r sgil yma yn fywyd pob dydd gan y bydd yn gallu adnabod emosiwn yn well.	Rwy'n gallu darllen y cardiau ffach.	
WYTHNOS 3	Gweithio gyda chyfoedion i wella datblygiad cymdeithasol ymhellach.	Helfa trysor - bydd y plant yn gweithio gyda'i gilydd i ddod o hyd i wrthrychau a derbyn gwobr ar ddiwedd y gweithgaredd. Trwy weithio tuag at eu nod, maen nhw'n dysgu gwaith tîm, trefniadaeth a gwneud penderfyniadau cadarnhaol.	- Rwy'n gallu gweithio gyda chyfoedion i ddod o hyd i'r gwrthrych. - Rwy'n gallu cyfathrebu'n glir. - Rwy'n gallu gwneud penderfyniadau fel grŵp. - Gallaf fynegi fy marn. - Rwy'n gallu darllen y cliwiau. - Rwy'n gallu trafod y cliwiau.	- Bydd y cynorthwydd ar gael os oes angen. - Fodd bynnag, byddant yn arsylwi Dafydd ac yn gweld sut mae'n cyfathrebu â'i gyfoedion i weld a oes unrhyw gynnydd wedi'i wneud.
WYTHNOS 4	Datblygu sgiliau gwrando a pharchu eraill.	Amser rhannu- bydd disgybl pob dydd yn dod a gwrthrych sy'n bwysig iddyn nhw o gytref i mewn i'r ysgol. Byddent yn trafod eu	- Rwy'n gallu gwrando a gofyn cwestiynau addas. - Rwy'n gallu trafod ar lafar fy ngwrthrych.	Bydd y cynorthwydd yn sicrhau bod Dafydd ar dasg ac yn gwrando ar y

		diddordebau ag eraill a byddant hefyd yn dysgu sut i ymarfer gwrando gweithredol. Os yw Dafydd wedi'i swyno gan rywbeth y mae myfyriwr arall yn dod ag ef i mewn, gallai wneud cyfeillgarwch newydd neu ddyfnach. Bydd y gweithgaredd hwn yn gwella datblygiad cymdeithasol-emosiynol.	▪ Rwy'n gallu canolbwyntio ar y person sy'n siarad.	disgyblion yn cyflwyno.
WYTHNOS 5	Cydnabod emosiynau mewn esgidiau rhywun arall.	Darllenwch stori i Dafydd gyda llawer o luniau a sicrhau ei fod yn talu sylw trwy ofyn cwestiynau. Byddai'r cwestiynau'n ymwneud ag emosiwn i weld ei ddilyniant yn y datblygiad hwn. Bydd y gweithgaredd hwn yn caniatáu ichi weld a yw Dafydd yn dechrau dysgu'r cysyniad o emosiwn. Y cwestiynau y gellid eu gofyn yw "Sut	▪ Rwy'n gallu ymateb i gwestiynau. ▪ Rwy'n gallu canolbwyntio. ▪ Rwy'n gallu rhoi fy hun mewn esgidiau rhywun arall. ▪ Rwy'n gallu trafod y stori.	▪ Cynorthwydd yn gwneud y gweithgaredd yma 1 i 1.

		fyddech chi'n teimlo pe bai hyn yn digwydd i chi?".		
WYTHNOS 6	Datblygu sgiliau creadigol ac i greu penderfyniadau.	Adrodd Straeon Byrfyfyr - bydd plant yn gweithio mewn grŵp gyda lluniau ar gyfer elfennau o'r stori. Mae pob plentyn yn dweud brawddeg yn adeiladu ar yr hyn y mae'r person blaenorol wedi'i ddweud ac yn y pen draw yn cynnwys y lluniau. Bydd hyn yn gwella datblygiad cymdeithasol ac emosiynol ynghyd â hyder a chreadigrwydd. Bydd hyn hefyd yn caniatáu i Dafydd allu meddwl yn y fan a'r lle a gwneud penderfyniadau yn gyflym heb roi gormod o feddwl iddo a phoeni amdano.	▪ Rwy'n gallu gwneud penderfyniadau. ▪ Rwy'n gallu adrodd stori. ▪ Rwy'n gallu meddwl yn greadigol. ▪ Rwy'n gallu gwrandao ar eraill. ▪ Rwy'n gallu siarad yn glir.	▪ Cynorthwydd yn arsylwi wrth wrando ac asesu fel mae Dafydd yn gweithio mewn grŵp.

Rhandaliad

Gan fyfyririo ar sefyllfa Dafydd fydd yn symud o gyfnod allweddol 2 i gyfnod allweddol 3, i'r rhan fwyaf o blant daw'r her hon â sawl her, yn enwedig i Dafydd. Mae hyn oherwydd ei awtistig sy'n arwain at anawsterau mewn rhai meysydd fel cyfathrebu, rhyngweithio cymdeithasol, meddwl yn hyblyg, a phrosesu synhwyrdd. Er y gallai Dafydd fynd i ysgol arbenigol, nid oes unrhyw rai o amgylch yr ardal sy'n addas i'w anghenion.

Wrth edrych ar ystadegau yn Lloegr mae 71% o blant ag awtistiaeth yn mynychu ysgolion prif ffrwd sy'n rhoi cyfle dysgu cyfartal iddo. I Dafydd, gall addysg brif ffrwd ddod â buddion fel bod o amgylch plant heb ADY a gwell cyfleusterau addysgu. Bydd angen cefnogaeth 1 i 1 i gynorthwyo anghenion Dafydd, bydd hyn trwy gydol y dydd ac ym mhob gwers. Mae angen hyn fel y gall Dafydd gael perthynas bersonol gyda'i 1 i 1, a fydd yn arwain at Dafydd yn cyfathrebu mwy ac yn mynegi ei emosiynau, gan y bydd yn wyneb cyfarwydd iddo. Fodd bynnag, oherwydd iddo symud i ysgol uwchradd gyda mwy o blant, efallai na fydd hyn yn bosibl oherwydd diffyg cyllid. Gallai hyn arwain at fynd ar goll yn y system.

Mae rhandaliad yn chwarae rhan hanfodol yn y broses hon gan fod cyllid yn dynn mewn meysydd o'r fath. Enghreifftiau o hyn yw hyfforddiant i'r athrawon, yn ôl arolwg yn 2013 a wnaed gan elusen uchelgeisiol am awtistiaeth, nid yw 60% o athrawon Lloegr yn teimlo eu bod wedi cael yr hyfforddiant digonol sydd ei angen i addysgu plant awtistig. Bydd yr holl rhandaliad dan sylw yn deall anghenion Dafydd ac yn deall yr amseroedd anodd y bydd yn mynd drwyddo gyda'i anghenion addysgol (Kourkoutas, 2012).

Rhestr Cyfernodi

Kourkoutas, E., 2012. Experiences of parents of children with autism: Parenting, schooling, and social inclusion of autistic children. *Acedemia Accelerating the world's research*.,.